

Jouni Paarlahti

Pihkan tuoksu ja toukat ja kesä

Viisi laulua elämänpuusta

PIHKAN TUOKSU JA TOUKAT JA KESÄ

Jouni Paarlahti

PIHKAN TUOKSU JA TOUKAT JA KESÄ

Viisi laulua elämänpuusta

Jouni Paarlahti: Pihkan tuoksu ja toukat ja kesä. Viisi laulua elämänpuusta

Toimittanut Teemu Paarlahti

Nuotinnos: Tuija Kurki

Kannen kuva: Elina Laaksi

Tekijän kuva: Teemu Paarlahti

Sävellykset myös levyllä *Luonnonvalssi*; Elina Laaksi, laulu, Tuula Kurki, piano, Anssi

Suomalainen, kitara (JPELCD-1) ® & © 2018 Jouni Paarlahti ja Elina Laaksi

© 2018 Paarlahti, Jouni / Paarlahti, Teemu (Julk.)

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0435-6

SISÄLLYS

SAATTEEKSI	7
MATKAOPPAANI	9
LYSTI	10
LUONNONVALSSI	12
LUONNONVALSSI B-DUURI	14
MENNÄÄN NATTASILLE	16
NELJÄ VUODENAIKAA	18
TILIA CORDATA – LEHMUS	20
IIN PÄÄLLE: VENERETKI	22
MINÄ ODOTAN -SOITTAJA LYÖ VIIMEISEN SOINNUN	24

SAATTEEKSI

Jouni Paarlahti (s. 1936 Kauhajoella) on koulutukseltaan maantieteilijä ja biologi. Päivätyönsä hän teki koulumaailmassa Janakkalassa (1961–1968) ja Tampereella (1968–2000). Tampereella hän toimi kolme vuosikymmentä rehtorina, ensin Tampereen tyttölyseossa (vuodesta 1974 Hämeenpuiston yhteislyseo) ja sittemmin Tampereen klassillisessa lukiossa (1976–2000).

Jouni Paarlahti teki päätyönsä ohessa pitkän uran oppikirjojen tekijänä, kustantajina Kirjayhtymä ja Weilin+Göös. Vuonna 1992 hänen yhdessä **Ismo Nuujan**, **Risto Palokankaan** ja **Risto Hamarin** kanssa tekemä *Kestävä tulevaisuus. Ympäristöopas* (Weilin+Göös) oli yksi kuudesta Tieto-Finlandian saajaksi ehdolle asetetusta teoksesta. Eläkepäivien työnä syntyi teos *Myrkkymasvit* (WSOY 2005).

Jouni Paarlahti on ikänsä ollut myös musiikkimies. Hän on laulanut mm. helsinkiläisessä Ylioppilaskunnan laulajissa ja tamperelaisissa Händel-kuorossa sekä kamarikuoro Caménassa, jota oli itse myös perustamassa. Caména on levyttänyt joitakin Jouni Paarlahden tekstejä, mm. **Olli Vehkavaaran** säveltämän *Jumalan tulet*.

Hetkinä, jolloin työn paine väistyi jonkin toisenlaisen tieltä ammattikirjoittajan kynästä irtosi iso kasa runoja, joista on julkaistu kokoelma *Niin minä maa sinua rakastin* (2014), ja joita on mukana myös toimittamassani teoksessa *Palstakirja*, alaotsikolla *Neljän polven istutuksia* (2016). Kirja juhlisti ilmestyessään Jouni Paarlahden 80-vuotispäiviä.

Mutta syntyi muutakin. Sanojen lisäksi säveliä. Ne ovat nyt tässä julkaisussa. Ne on myös tallennettu levyille *Luonnonvalssi* – hanke, jonka sivutuotteena tämä painotuote oikeastaan on syntynyt. Olin ollut hämärästi tietoinen laulujen olemassaolosta, mutta oikeastaan ensimmäisen kerran ne astuivat ovestani yhtenä sunnuntai-iltapäivänä ei niin kauan sitten, kun istuin pyhäpäivää niiden tekijän olohuoneessa Tampereen Kaukajärvellä. Istuin ja kuuntelin hänen vaimonsa **Elina Laaksin** soittaessa ja laulaessa näitä lauluja.

Astuivat ja lumosivat. Kehtaan sanoa, että nämä ovat hyviä. Talteen poimimisen arvoisia. Vanha roisto on ollut kova tekijä.

Lauluja on viisi – ja se, joka osaa laskea, päättyy tämän kokoelman osalta kuuteen, joku vieläkin pitemmälle. Tämä johtuu siitä, että *Luonnonvalssi* on mukana kahtena versiona ja se puolestaan juontuu siitä, että levytetty versio kappaleesta on eri sävellajissa kuin alkuperäinen nuotti. Molemmat versiot on haluttu ottaa mukaan nuottivihkoon, myös sanat ovat laulamisen ja soittamisen helpottamiseksi kahteen kertaan. Lisäksi kokoelmaan on liitetty yksi aikaisemmin julkaisematon Jouni Paarlahden runo. Eräänlainen laulu elämän laineilla sekín.

Mutta selittäminen sikseen. Jouni Paarlahti on ollut maantieteilijä ja biologi, *rector magnificus*, tietokirjailija ja musiikkimies. Minun kannaltani merkittävintä on kuitenkin ollut se, että hän on isäni. Toimittaessani edellä mainittua, vuonna 2014 ilmestynyttä runokokoelmaa *Niin minä maa sinua rakastin*, tein jotensakin huikeaa matkaa isäni maailmaan ja ajatuksiin. Useamman kerran jouduin nousemaan koneeltani kesken työskentelyn, kävelemään kierroksia olohuoneessa, ottamaan kahvia ja kuuntelemaan Lynyrd Skynyrdiä *Free Birdin* verran kasatakseni pääni järjestykseen. Näiden laulujen ääressä tämä matka on jatkunut.

Näitä saatesanoja kirjoittaessani olen kuunnellut lisää Lynyrd Skynyrdiä.

Olen monessa suhteessa erilainen kuin isäni. En ole laulanut nykyiseen ikääni yhdessäkään kuorossa, enkä ole suunnitellut asiantilan muuttamista toiseksi. Olen biologin poika, mutta tunnen itse kasveista lähinnä voikukan ja kuusen – molempien kohdalla vaikeudet alkavat, kun ryhdytään puhumaan tarkemmasta erottelusta. En astunut edellisen polven teitä luonnontieteiden ja koulun maailmaan, vaan putosin nuorena pataan, jossa keitettiin teologista ja yhteiskuntatieteellistä kirjallisuutta. Mutta matkatessani isäni luomistyön maailmassa minulle on kristallisoitunut myös yhteisiä nimittäjiämme. Yksi on varmasti se, että kirjoitetut sanat ovat olleet ystäviämme. Niiden seurassa on kulunut aikaa, niiden seurassa aika on ajoittain menettänyt merkityksensä. Myös musiikki on eittämättä ollut yhdistävä tekijä, vaikka mieltymyksemme sen suhteen ovat olleet kovin erilaiset. Isäni on aina ollut enemmän korkeakulttuuri-ihmisiä, minä olen yhä *rokkia rakastava sairaalapastori*, niin kuin *Aamulehden* toimittaja minua luonnehti 50-vuotishaastattelussani lokakuussa 2013. Mutta mieleeni ovat jääneet nuoruudestani monet kiintoiset keskustelut musiikista. Isäni tunnisti osaavan soiton, vaikka ei itse siitä innostunutkaan. Monesti muistan hänen repliikkinsä alkaneen: *”Mä en sitten ymmärrä tuollaista ronutusta...”* Se oli hyvää meininkiä se.

Tämänkin kokoelman jotkin kohdat saattavat tuntua vaativan ylimääräistä ymmärrystä. Viittaan tässä *Luonnonvalssin* ei-biologin korvissa helposti kryptisinä kaikuviin sanoihin. Jossain kohdin oli ajatuksena laatia sitä selventävä sanasto. Tehtävä osoittautui kuitenkin ylivoimaiseksi. Se olisi vaatinut sen kaltaisille tieteen popularisoinnin poluille lähtemistä, että tästä julkaisusta olisi tullut jotain muuta kuin runo- ja sävellyskokoelma. Alan ammattilainen nauttikoon siis termeistä ja käsitteistä niin kuin ne ovat – maallikko jääköön hämmästelemään sitä, miten ympäristönsä kauneutta ja elämää voi tarkastella niin monella tavalla. Ja että voikukkia ja muita kasvilajeja on niin paljon, luonnon moninaisuus mykistävää. Nautitaan siis *Luonnonvalssi* niin kuin Jouni Paarlahti on sen kirjoittanut.

Pohdin heinäkuisena maanantaina hahmoa tälle kokoelmalle. Mistä aloittaisin, miten nimeäisin. Siihen mietintääni muistini kaivoi arkistoistaan viereiselle sivulle paikoittamani runon. Samalla tiesin astuneeni virtaan, joka veisi tämänkin hankkeen maaliin. Tein niin kuin moni eteläamerikkalainen jalkapalloilija lauottuaan maalin – muovasin sormeni voitonmerkiksi, nostin käteni ja katseeni ylös. Hetki ei luultavasti avaudu tässä loppuun asti sitä kokemattomalle. Sori siitä. Sieltä se joka tapauksessa tulee, kirjoittajan ja säveltäjän ikiaikainen kutsu. Luo!

”Kun elämän ehtoota kelloni käyvät, viimeiset virstat on jäljellä vain, kai tapa on tarkistaa jalkojen jäljet, katsella taakse mit aittoihin sain!” Näin runoilija kirjoittaa *Luonnonvalssissa*. On aika katsella tämän vihkosen verran. Nämä laulut kutsuvat sinut nyt peremmälle Jouni Paarlahden sanojen ja sävelien maailmaan. Lue, soita, iloitse. Aisti pihkan tuoksu ja toukat ja kesä.

Mäntässä heinäkuulla 2018

Teemu Paarlahti

Matkaoppaani
luo tarinan
kaksi kirjaa englanniksi
yksi suomeksi
kartta
isäni runot
luomista luotaavat ihmisen mitat

*”Älä niistä välitä, Tor, Jumala,
Jahve, kuka lienetkin!
Luo!”
(Jouni Paarlahti)*

ja niin sinä maa tulet kohti
tummana veden reunaa
syntyy satua totta, laulu
elämänpuusta.

Teemu Paarlahti (Reykjavik, huhtikuu 2016)

– sitaatti Jouni Paarlahden runosarjan *Islanti* osasta *Räjähtävä laava*, julkaistu hänen kokoelmassaan *Niin minä maa sinua rakastin* (2014)

Lysti

Sanat ja sävel Jouni Paarlahti

vihellys/huilu C

vihellys/huilu C A7 Dm G7 C

Is-tuin

9 C G7 C Am E7 F G7

met - sä säsä kan - nol-la ker - ran Tu-li ras - tas, mä pää - tin taas ker - ran tie - tää

17 G C C E7 Am

sil - tä:Mit' lys-ti on? Mul-le lys - ti on peh-moi - nen pe - sä, pih-kan

25 Dm A7 G7 G7 C A7

tuok-su ja tou-kat ja ke-sä. Fal-la-lal-la-lal-la-laa, fal-la-fal-la-lal-la-

32 A7 Dm G7 C vihellys/huilu C A7

laa, pih-kan tuok-su ja tou-kat ja ke-sä.

[illegible]

"Kun elämän ehtoota kelloni käyvät, viimeiset virstat on jäljellä vain,
kai tapa on tarkistaa jalkojen jäljet, katsella taakse, mit aittoihin sain!"

Viisi laulua elämänpuusta, maaliskuun illoista talven kaamokseen.
Ilosta ja haikeudesta, levollisuudesta kaiken rajallisuuden keskellä.

Jouni Paarlahti (s. 1936)
Biologi ja tietokirjailija. Koulumies ja musiikkimies.
Näkijä, kokija, muistiinmerkitsijä.

